

БЕЛАРУСКАЯ КРЫНІЦА | BIEŁARUSKAJA KRYNICA

Palityčnaja, hramadzkaaja i literaturnaja hazeta.

Adres Redakcyi i Administracyi:
WILNIA, ZAWALNAJA 1-1 (Wilno, Zawalna 1-1).
Redakcyja adžyniena ad 9 ran. da 4 hadz. wieč.

HAZETA WYCHODZIĆ RAZ U TYDZIEŃ.

„Biel. KRYNICA“ kaštuje na hod—4 zał., na paŭhoda — 2 zał., na 3 miesiacy—1 zał. Zahranicu ūdwaja daražej.
Ceny abwiestak pawodle ūmowy.

НАШ ШЛЯХ.

Калі мы, крытычна адносячыся да быўшае „Грамады“, перасяцрагалі беларускае сялянства аб шкоднасці грамадаўскае работы, дык не памыліліся. Пужаў нас не радыкалізм, з якім падходзілі грамадаўскія паводы да беларускага сялянства, а тое, што падпарадкаваўшы гэнём радыкалізмам беларускі нацыянальны рух, павядуць яго ў варожы лагер. Што беларуская дэмакратыя ў сваіх перасяцрогах мела слухнасьць, сёння ўжо няма сумніву і пераконваць нікога ня трэба. Нарабіўшы ў сваім часе гоману і шуму грамадаўскі працэс, пераканаў у значнае меры беларускае сялянства, што беларускі вызваленчы рух папайшы быў у варожыя рукі маскоўскіх бальшавікоў, якія пасьля й самі, ужо ня скрываючы, прызналіся да сваёй правакатарскай ролі. І калі сёння дабавіма, што быўшыя выдатнейшыя грамадаўцы Тарашкевіч і Рак-Міхайлоўскі — як падаюць газэты — ў супалцы з палякамі Домбале і Ланцуцкім памагаюць Маскве душыць нацыянальны вызваленчы рух у межах Б.С.С.Р., дык гэта йшчэ лішні раз пацвярджае слухнасьць нашага крытыцызму і перасяцрог да грамадаўскае акцыі. Што К.П.З.Б. зьяўляецца зроднаю сястрой быўшае „Грамады“ і ёсьць нічым іншым, як экспазытурай маскоўскага бальшавізму, які стараецца за ўсякую пану апанаваць беларускі нацыянальны рух у межах Польшчы і павясыці яго па шляху імперыялістычна-хіжацкае палітыкі Масквы, мы ня раз папярэджвалі, як папярэджваем і цяпер беларускае працоўнае сялянства.

Але паддаючы крытыцы быўшую Грамаду і зродную ей шкодніцу К.П.З.Б., ці ня варта й нам — беларускай нацыянальнай дэмакратыі — пераглядзець нашу працу і шлях, па якому ўжо доўга йдзем. Бо той, хто нічога ня робіць — ня мыляецца. Праца-ж беларускае нацыянальнае дэмакратыі мае ўжо сваю гісторыю, дык магчыма, што й мы, разыходзячыся з аб'ектыўнай апэнкай, дапусьцілі памылкі, якія могуць прывясьці нашу працу да непажаданых вынікаў. Дзеля гэтага, каб перайсьці да сучаснасьці — трэ' аглянуцца ў мінуўшчыну.

Першыя змагары за правы Беларускага Народу прадусім будзілі гэты народ да нацыянальнае сьведомасьці, маючы на ўвазе, што праз нацыянальную сьведомасьць, праз пачуцьцё свайго нацыянальнага самасазнаньня

вызваліцца ён і ад чужацкага соцыяльнага паняволеньня. І беларускія палітычныя партыі, як беларуская соцыялістычная „Грамада“, так і пазьней беларускія соцыялісты-рэвалюцыянеры і беларускія соцыял-дэмакраты, змагаючыся за ідэю соцыялізму, будзілі беларускі народ да нацыянальнае сьведомасьці. Беларускія-ж нацыянальныя дэмакраты, адкідаючы соцыялізм, як няжыццёвую справу, лічучы яе няпрыгоднай для беларускага народу, складаючага з сялянскае большасьці, гэтак сама будзячы свой народ, імкнуліся да адбудовы незалежнага бытаваньня гаротнага народу.

Хістаньне беларускіх соцыялістаў паміж нацыяналізмам і соцыялізмам, ня вырашыўшых ясна, якое ідэі служыць, давяло да ліквідацыі беларускіх эс-дэкаў, а большасьць таварышоў з беларускае соцыял-рэвалюцыйнае партыі, зьмяніўшы палітычныя вехі, падпарадкаваліся маскоўскаму бальшавізму; адныя з іх з ласкі Масквы апынуліся ў радок ваюючага маскоўскага інтэрнацыяналізму, другія, перагледзіўшы свае палітычныя перакананьні, чэсна перайшлі ў рады беларускае нацыянальнае дэмакратыі. Інакш не магло й быць, бо тэорыі знамянітагажыда Маркса не маглi прывіцна сярод беларускага сялянства, як чужыя яму па духу.

І ў той час, як хістаючаяся частка беларускіх соцыялістаў, мяняла ад часу да часу свае палітычныя орыентацыі, каб найсьці апірышча сярод беларускага сялянства, — беларуская нацыянальная дэмакратыя йшла простаю дарогай, орыентуючыся толькі на свой народ і маючы на мэце толькі дабро гэтага народу.

Што ворагі нашыя стараюцца разьбіць і ўзарваць беларускі нацыянальны рух, нам ведама і мы да гэтага прыгатаваны, як прыгатаваны былі і да таго, што за пану польска-маскоўскае ўгоды бальшавіцкая экспазытура ў Заходняй Беларусі стараецца пакіраваць беларускі вызваленчы рух у Маскву, а ўтвораная беларуская «санацыя» за ахляпы з панскага стала ўслужліва будзе зварочваць яго ў бок Варшавы. А на зьмену ім, а мо' й і ў помач, прыдуць й іншыя, апанутыя ў тогі збанкрутаваных соцыялістаў, ці якіх там іншых, і ўсе яны, каркаючы, як вараньне і жыруючы на беларускім целе, будуць старацца разарваць беларускі народ.

Пажрожа голаду.

У Віленшчыні, а пераважна ў Брацлаўскім, Дзісьнінскім, Пастаўскім і Швiанцiнскім павiятках на працягу а́з некалькі апошніх гадоў быў неўрадзай. Не ўрадзайны быў і леташні год, які паставіў страхацьцё голаду ў гэтых мясцінах яшчэ раніш, а ўвосень мінулага году. Гэнае страхацьцё да бяднейшых ужо залязіць у хаты, а бахaciejšым пажражае на вiасну.

Апрача неўрадзaju, прычыны галадоўкі мясцовага насiелнiцтва розныя. Прадусім малязімielle і блізімielle сiарод сiаланства, а так-жа адсутнасьць сучаснай зiемларобскай культуры; зiемларобства ў гэтых павiятках, як і ва ўсім Краі, трэба праўду сказаць, адсталяе, старожа, амал не прымiтывнажа. зiемларобскiх арханiзацыяў, не гаворачы аб фачовых зiемларобскiх школах, амал нiама, якiежа раэwиwалi-б зiемларобскужу культуру. Каб не абмiнуць „Кулек ролнiчых“, трэба сказаць аб iч, што яны, праўда, у сваеж пiсанаж пражрамiе мажуць на мeце раэwиwцiо зiемларобства, але ў практыцы яны выступажуць, як рeпрезeнтaцыя пoлiсчынi на бiеларускiх зiемлах і сiаўчы пoлскай культуры сiарод бiеларускага насiелнiцтва. Бiеларускажа хaспадарэжа арханiзацыя Бiел. Iнстытут Hаспадаркi і Kультуры настoлкi фiнaнсaва слaбaja, што налeжна раэwиw сваеж дзiежнaсцi нiа мoжа. Дaяeцца так-жа ў знaкi нашаму сiаланству адсутнасьць дoбpa зарханiзaванaй кooпeрацыi. Праўда, жоэ нiамалa расiежaных па нашым Краі кaсaў Стeфчыкa, але хaрактep iч дзiежaннiа тaкi цуэж нашаму народу, што наэ сiаланiн бaйца браць і „дaрaзнaж“ пoмaчы з гeтaж кaсы. І дoбpa рoбiць.

Woэ гaлoўнiя пpычынi пaжpoжy гoладу ў гэтых павiятках, дзiе пpаз нeкaлкa гaдoў з гoду ў гoд cлaхлy

нiедаpoд на пoлi. Peўнiе, каб на мiајсcoч, на пaдcтaвax жыцiовых пaтpeб насiелнiцтва, былi збудaваны самaпoмaчнiя арханiзацыi — кooпepaтыwы і самaдaпaмaчoвыja кaсы, пaжpoжa гoладу бyлa-б нe тaкoй cтpaшнaж. А каб адпaвiеднa пpacaвaлi cиapoд насiелнiцтва кyльтypнa-хaспaдapэжыja арханiзацыi, нiа бyлo б i тaкoжa cлaхлaшa штoгoднiашa нiедаpoду.

Пpы гeтым нiа мoжнa абмiнуць cпpawy пaдaткoвaй і з joй звiязанaй cекwестpaтapскай дзiежнaсцi. Мiајсcoвым пaвiятaвым cкapбoвым і адмiнiстpaцыйным уладaм, a aсaблiwa гмiнным wојтам, чiбa-ж дaскaнaлнa wиeдaмaжe cучacнaжe мaтepiалнaжe пaлaжeннiе бiяднiежшa сiаланства гeтых зaжpoжaных гoлaдaм waкoлiц, з хaспaдapак кaтoрых і мышy ўciакaжуць, аднaк cекwестpaтapы тaм бywажуць чaстымi хaсцiмi, зaглaдaжуць ў пyстыja гмiнны, пyнi, шwиpoнкi і кaмopы, шyкaжуць, ci нiамa чaгo ўзiаць пaд cекwестp зa пaдaткi. Зpазyмiеллa, што ў тaкiм пaлaжeннi сiаланiн лiцытaцыi нiе бaйца, аднaк гeтa ўплыважe на пcычiкy і wытwapaжe нaстpoј, што ўcиe пpocцiў жaгo. З гeнaжe пpычынi ўзмaжaжeццa нiеacчwтa дa ўciагo ў cтapејшых і ў мaлoдшых.

Сyмнaжe гeтa зжaвiшчa пaвiннa звiарнyць на cлaбiе ўwахy нe aчoплeных гeтaж пoшaсцiај і пaнyкaць дa шyкaннiа чyткaж пoмaчы, каб уpaтaвaць лyдзiеж гoладу, a тaк-жa рaзwажнa пaдyмaць і аб бyдyчынiе iч.

Ab лoсiе гeтых лyдзiеж трeбa, каб рaзwажнa пaдyмaлi і ўpaдaвija кpyхi, нiа тoлкi ў ceнcиe зыcкiвaннiа пaдaткaў, але аб iч лoсiе ciапepaшнiм i на бyдyчынiу. Тут мyсiм зaзнaчыць, што шyрeјшaja акцыя бapaчы з пaжpaжaжым гoлaдaм бiеж дaпaмoгi ўpaдy нiемaчyмaжa.

J. P.

3 царкоўнага пагосту.

Апошнімі часамі Праваслаўная Камісія Беларускага Нацыянальнага Камітэту пачала праводзіць акцыю царкоўнага жыцця сярод праваслаўных па ўсёй Зах. Беларусі. І не без рэзультатаў. Камісія агрымлівае многа пісьмаў з розных куткоў нашай Краіны з падпісамі цэлых вёсак, прадстаўнікоў царкоўных прыходаў і груп вяскоўных царкоўных дзёчоў у справе ўвядзеньня ў рэлігійна-царкоўнае жыццё беларускай мовы. У гэтай справе ня мала выказваецца і праваслаўнае духавенства, а нават дзякі і пса-

ломшчыкі, якія чамусьці пераважна засьцярагаюцца сакрэтам не выяўляньня іх паглядаў. Відаць чагось яшчэ моцна баяцца.

Дзеля ілюстрацыі гэтай акцыі друкуем адно з пісем, ні ў чым яго не зьмяняючы:

„У Віленскую Духовную Кансисторыю ў Вільні.

цераз Праваслаўную Камісію пры Бел. Нац. Камітэце ў Вільні.

Прыхаджаньне Чэрскай Царквы Віл. Эпархій.

Просьба.

Сьв. Синод і Уладыка Мітрапаліт Дзяніс, а таксама Віл. Эпарх. Кіраўніцтва ўжо не адзін раз давалі загад, каб сельскае духавенства карысталася ў пропаведзях і пры навучаньні Закону Божага беларускай мовай. Сапраўды гэтыя загады былі падытаваны дабрам Праваслаўнай Царквы, бо толькі навучаньне ісьцінам Хрыстовым у беларускай мове запалдзе глыбока ў сэрцы нашага народу.

Мова расейская для нас чужая і ў большасьці выпадках ямаль зусім незразумелая. Нашыя дзеці, вучачыся Закону Божага ў мове расейскай, пасьля сканчэньня школы астаюцца невукамі, ня знаюць падставовых рэчаў аб Праваслаўнай Царкве. Вырастаючы, яны папросту робяцца бязбожнікамі, бо і пропаведзі ў Царкве, гавораныя ў незразуме-

А. П-іч.

лай мове нічаму іх ня вучаць. Ня глядзячы на гэта і на пастановы ўспомненых духоўных Уладаў, наш настаяцель а. Аркадзі Сьвіціч і дагэтуль гавора пропаведзі і навучае ў школах дзяцей нашых Закону Богага ў мове расейскай, што ніякай карысьці для Царквы ня прыносіць. Наадварот, вялікая частка прыхаджан зусім перастала хадзіць у Царкву. Затое вельмі часта яны ходзяць маліцца ў каталіцкую каплічку, якую паставіў непадалёк ад нас кс. Я. Бародзіч. Ходзяць нашы праваслаўныя людзі туды маліцца кожная каталіцкае сьвята, бо ня знаюць розьніцы паміж Каталіцтвам і Праваслаўнай Царквой.

Мы ніжэй падпісаныя, як вер-

ныя сыны Праваслаўнай Царквы, ласкава просім Віленскую духоўную Кансысторыю змусіць а. Аркадзі Сьвіціча гаварыць пропаведзі і вучыць дзяцей Закону Богага ў іх матчынай мове — беларускай.

Просім ласкава не адмовіць нашай просьбе, бо інакш шмат нашых прыхаджанцаў, а асабліва моладзь, могуць з бегам часу зусім адыйсьці ад Царквы.

Ад прыхаджанцаў Чэраскай Царквы падпісалі:

Падпісы 67 асоб.

Спадзяёмся, што гэтыя просьбы хутка паплывуць масава да духоўных уладаў, калі апошня будуча замала зварочваць увагу на беларускія патрэбы рэлігійна-царкоўнага жыцця.

Padziei ŭ Marcinkancach.

Niachaj tolki čytačy našy nie padumajuć, što Marcinkancy niejdzie na Marsie, ci na jakoj inšaj planecie. Nie, jany kala čyhunačnej linii Wilnia — Hrodna, na hety bok polska-litoŭskaj hranicy.

A było tam — jak padaje „Viln. Rytujus“ (Nr. 99, 1933) — woś što. U kancy minula hod, z pryčyny 1900-letniaha jubileju śmierci Chrysta, marcinkanskija litoŭcy zadumali pastawić kryž. Kryž zrabili strojny i wysoki, jak mahli, prybrali jaho, pamalawali... na litoŭski nacyjanalny koler i paświacili.

Tady žwiarnulisia da Starastwa ŭ Hrodnu, kab im pazwolili heny kryž pastawić. Ułady dazwoł dać admowilisia.

Tady litoŭcy piaramalawali kryž na koler „niawinny“ i ŭžnoŭ žwiarnulisia da starasty, kab dazwołi heny kryž pastawić. Starasta abiaču heta zrabić pa troch dniach. Ale prašlo i kolki dzion, a dazwołu, jak nia było, tak i nia było.

Dziela taho, što kryž heny byŭ užo paświaceny i nie wypadala, kab niepastauŭleny walaŭsia, litoŭcy, jakich tam wializarnaja boľšaść, adnaho pryhožaha dnia ŭziali dyj pastawili heny kryž u mieście niedaloka kaścioła.

Ab hetym „prastupku“ palicyja daniesla ŭladam. Jak da hetaha adnieślisia ŭlady — niawiedama. Wiedama tolki, što kamendant miajscowaj

palicyi, sabraŭšy niekalki litoŭcaŭ, zahadaŭ im kryž heny wywiernuć. Adny admowilisia, a druhija zhadzilisia. Kryž byŭ zwaleny na ziamlu.

Kala pawalenaha kryža pačali zbirać ludzi, jakija płakali i calawali ŭkryžawańnie, a tak-ža pastawili kala kryža straž. Padčas nočnej stražy hrupa kopistaŭ (žaŭniery — pahrańničniki) ŭziała kryž na woz i čalawiek niejdzie užo wioz jaho. Ab hetym dawiedaśsia adna nabožnaja žycharka z Marcinkancaŭ; jana bosaja dabiehła da kaściołnej zwanicy i pačala zwanić. U mieście paŭstała trywoha. Zbiehsia narod, a toj, što wioz kryž, škinuŭ jaho z wozu, a sam chodu.

Pašla hetaha pačalośsia śledstwa, jakoje skončyłaśia tym, što adnu žančynu — tuju, što ŭ nočy ŭ zwany zwanila — Starasta pakaraŭ na 200 zał. štrafu i niekalki mužčyn kožnaha na dwa tydni adsiecki ŭ arysćie. Pakaranyja sprawu škirawali ŭ Sud. Kryž lažyć tam, dzie byŭ wywiernuty. Narod krychu ŭspakoŭsia, ale nie saŭsim. Čym heta skončycca — niawiedama.

Dyk woś jakija cikawyja padziei zdarylisia ŭ Marcinkancach na zakančenie staroha i na spatkańnie nowaha hodu. Padziei, jak bačym, praz uwahu na naš dwaccaty wiek, moža nawat aź „zacikawija“.

M.K.

UWAHA! PREMIJA DLA PADPIŠČYKAŭ „BIEŁ. KRYNICY“

Čhto pryśle padpisku na „Biełaruskuju Krynicu“ na 1934 hod da 25 studnia s. h. ŭ sumie 6 zł., atrymaje:

B. Lasmoŭskaja: ГІСТОРЫЮ БЕЛАРУСКАЙ (КРЫЎСКАЙ) КНІГІ.

Čhto pryśle padpisku ŭ sumie 4 zł. i 50 hr. da 1.III.34, atrymaje 5 knižak:

- 1) Новая Зямля і 2) Сымон музыка — Януба Коласа.
- 3) Z Rodnaha zahonu — Andreja Ziaziuli.
- 4) Kaniok Harbuniok — W. A.
- 5) Ziemlarobskaja čytanka. — inž. Ad. Klimoviča.

Wypiswajcie adresujučy: Red. „Bieł. Krynicy“ Wilno, ul. Zawalna 1—1.

Z šapkaj — niawidkaj na haławie.

Tak stała ciažka żyć na świecie, što nie ściarpieŭ ja i pajšoŭ da našaha radzimaha wiedzmaru na Zamkowiuj i pytaju:

— Dziadźka wiedzmar, skaży ci skora paćniecca kaniec?

— Što-ž — kaža — jon, užo daŭno pačaŭsia, ale kali končycca, dyk hetaha nawiet maje chiramancikija mazhi nijak nia mohuć raskumiakać. Usio maje svoj kaniec, ništo nia wiečnaje. Wo kryzys, naprykład, byŭ byŭ dyj končyśtays.

— Jak končyśsia? kali? — ździwawaŭsia ja.

— A peŭnie končyśsia. Na jahonaje miesca pryšla stupcentowaja nendza. Nendza — heta słowa čužoje, bo ŭ nas daŭniej na takaje słowa nia było patreby. Praŭda, my mieli zaŭsiody biadu, hora, ale-ž heta što inšaе, nie takaje strašnoje. I kryzys i nendza — tawar prywozny, nam daŭniej niawiedamy.

Mianie wielmi ździwiła mudraść chiramantaŭskaja.

— Ci nia možacie mnie štości skazać ab budučyni našych biełarus-

kich sprawaŭ? Što tam nowaha ŭ našaha „bački Adradžeńnia patryarcha“, „wice-patryarcha“ i inš? — pytaju ja.

— Niapryjemnaja sprawa kapacca ŭ bałotcy, ale jość sposab razwiedać, što i jak.

— Jak wy heta robicie?

— Raskryju Wam svoj sakret, bo maju da Was dawier. Bačycie — wiśić wun šapačka na ścianie z čyrwonieŭkimi pajaskami?

— Heta-ž — kažu — skarynčykaŭskaja jarmoŭka. Ci Was zrabili fuksam?

Što Wy? što Wy? — aburyśsia wiedzmar. Tam praŭda, jość pasada na kiraŭnika i kasjera, alež ja čalawiek niapjuščy. Što ja tam budu rabić? Asabliwa nie mahu pieraniaści piwa žmjaśanaha z wodka. Ad hetaha ŭ mianie ŭsie zdolnaści prarockija i wladźmarskija hinuć. Ale kińma skarynčykaŭ. Woś bačycie ŭ nas niadaŭna byŭ konkurs na prarocctwy. Ci pawierycie, žłacieliśsia na mlotłach usie wiedzmy i wiedzmary z našaha wokruhu i ja pabiŭ rekord. U naharodu dostaŭ pierachodnuju Šapku-Niawidku. Da nowaha konkursu jana naležyć da mianie. Ci Wy razumiejecie, što heta takaje?

З дзейнасьці Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры.

Гурток у Шальцінах, Бра-слаўскага пав. на Новы Год (1.I.34) зладзіў публічны рэфэрат аб коопэрацыі. Рэфэрат прачытаў студэнт мэд. Яз. Малецкі. Пасьля рэфэрату адбылася дыскусія, якая выявіла, што тамашняе грамадзянства належна цэнні значэньне коопэрацыі. Пасьля рэфэрату і дыскусіі быў канцэртны адзел і танцы; былі дэкламацыі беларускіх вершаў і беларускія сьпевы. Присутных на рэфэраце было 75 асоб.

Гурток у Харкох, Постаўскага пав. 8 г. м. ладзіў публічную лекцыю аб мэтах Бел. Инст. Гасп. і Культуры, якую прачытаў студ. Яз. Малецкі. Пасьля лекцыі адбылася дыскусія, а па дыскусіі сьпевы і народныя гульні. Народу было каля 130 асоб. Была прысутная і паліцыя, якая была ў гэты вечар адзначыць, што паліцыя чамусьці даканала ў клунках і нават у кішанёх грам. Малецкага рэвізію, шукаючы быццам „Беларускага Календара кніжкі на 1934 год“, якога некалькі экзэмпляраў забрала. А календар гэны канфіскаце не падлягае.

Гурток у Будславе, Вялейскага пав. надаслаў справаздачу ў цэнтралю такога зьместу: Агуль-

ны гадавы сход адбыўся 31.XII.1933 г., выбрана новая ўправа гуртка на 1934 г. Паседжаньняў управы гуртка ў працягу году было 3, спэктакляў зладжана 2. Стан бібліятэкі: беларускіх кніжкаў 414, польскіх — 150, расейскіх — 35, украінскіх — 1, разам — 600. Часопісяў прыходзіла 13, беларускіх — 9, польскіх — 4. З бібліятэкі карысталася — 88 асоб. Каса: прыход — 60 zł. 38 gr., расход — 43 zł. 98 gr.; астача — 16 zł. 40 gr. Пры гэтым намечаны плян працы на 1934 год.

Гурток у Шутаўічах, Ашмянскага павету, арганізаваў дня 31.XII.33 г. спатканьне Новага 1934 году з праграмай наступнай: 1) дэкламацыя „На Куцьцю“ — сцэнічнага твору Я. Купалы, 2) „Пасланец“ — жарт Родзевіча, 3) дэкламацыі вершаў і монологіаў, 4) прамова-прывітаньне ад Гуртка да грамадзянства. На ўсё ашмянскі стараства ня даў дазволу. — Дня 7.I.34 г. у Шутаўічах гэты-ж Гурток арганізаваў спэктакль-вечарыну, з праграмай наступнай: 1) Адыграны 2 сцэнічныя творы: „Атрута“ Гарэцкага і „Пасланец“ Родзевіча і 2) скокі. Аматары-артысты выканалі роль вельмі ўдачна. Народу было многа, чуць зьмясьціла сялянская хата.

БЕЛАРУСКАЯ ХРОНІКА.

Суд над б. вучнямі Наваградзкай Беларускай Гімназіі. Дня 16 г. м. мае адбыцца палітычны працэс у Акружным Судзе ў Наваградку, у якім фігуруюць б. вучні Наваградзкай беларускай гімназіі.

Дапамагавая акцыя немажонным вучням у Наваградку. У Беларускай Філіі дзяржаўнай гімназіі ім. А. Міцкевіча ў Наваградку прад Новым Годам стала пагрозай званьненьне аж некалькі дзесяткаў вучняў за няўзнос платы за навуку. Дзеям пагражаў зрыў распачатае навукі і разьвітаньне з школай. Разумелі гэту пагрозу бацькі і апякуны дзяцей, але сваімі сіламі і кожны паасобку пабароць гэтага не маглі. У гэтым цяжкім момэнце вельмі ўдачна перамагла труднасьці самаахвярнасьць, прадусім вучыццель тae школы, Бацькаўскага Кту і грамадзянства. У першую чаргу ўсе вучыццлі на гэтую мэту самаападаткаваліся па 5 проц. і пачалі ладзіць платныя імпрэзы: лётарэі, рэфэраты, забавы і г. д. Грамадзянства, бачачы адданасьць справе вучыцельскага персону, адчула важнасьць палажэньня і зразу-меўшы патрэбу ахвярнасьці, ахвотна прыходзіла на ўсялякія гэтыя імпрэзы, ахвяроўваючы, хто колькі можа, на добрую справу. Такім чынам ужо ў Наваградзкай бел. гімназіі выключэньне з яе не пагра-

жае ані воднаму вучню, бо ўсё і за ўсіх заплачана, але на гэтым не заснулі ініцыятары добрай справы, бо памятаюць, што гэтка пагроза можа здарыцца і на другі год.

Дык ці ня лепш і Віленскім „дзеячом“ бліжэй стаячым каля Беларускай Філіі Дзярж. Гімназіі ім. Ю. Славацкага і вучыццель гэтай філіі павучыцца ў Наваградку, чымсь абіваць высокія парогі казённых дамоў і дражніць сабак у Борках.

Беларускія набажэнствы для вучняў у Наваградку. Усюды на беларускіх землях па цэрквах разлягаецца яшчэ маскоўшчына. Грыміць яна і ў Наваградку. Але вось, не ўспадзеўкі Дырэкцыя Беларускай Філіі дзярж. гімназіі зьвярнулася да праваслаўнага душпастыра ў Наваградку з просьбай вызначыць час і адпраўляць для беларускай вучнёўскай моладзі што нядзелі і ў сьвята набажэнства з пропаведзьмі пабеларуску. Той аднак і слухаць не хацеў, трымаючыся маскоўшчыны. Тады дырэкцыя гімназіі зьвярнулася да Горадзенскага архірэя, які распарадзіўся, каб былі ў Наваградку набажэнствы для беларускай моладзі і пропаведзі пабеларуску. Загад гэты споўнены. Цяпер ужо беларусы слухаюць у царкве беларускія пропаведзі і прыгожага царкоўнага хору, які так-жа пая і беларускія рэлігійныя песні.

— Maja — kažu — babku raskazwała u bajcy...

— Heta nia bajka, a čystaja praŭda — pierabiŭ wiedzmar. — Heta kažu, chapliŭ šapku sa ściany; nie paśpieŭ nakryć joju haławy — źnik chiramant, byccam jaho nia było, byccam pad ziamlu prawaliŭsia. Tolki boty astalisia na miescy, zaruchalisia i pašli chadyrom pa pakoі.

Ja z piarepalachu pieražahnaŭsia, wałasy naježylisia i zatrośsia ja jak asina

— Nia pužajsia mianie, — tut niačyścikaŭ niama — pačuŭ ja hołas jak z pad ziamli.

Praz chwillinu, jak tolki čaraŭnik šapku źniaŭ — iznoŭ z botaŭ wyskačuŭ małankaj toj samy wiedzmar i kaža:

— Z šapkaj-Niawidkaj usio možna dawiedacca, kožnaha padsluchać, padhledzić. Heta najwyšejšaja zdabyča našaj čornaj mahii. Što-ž Wy na heta?

Ja zimny pot wycier z łaba, pakłaniŭsia z pašanaj i nie mahu da słowa pryjści. A moj haspadar pytaje:

— Čamuž heta nia cikawiciesia, ci možna u hetaj šapcy kraści?

— Mnie jana na što inšaе patrebnaja — kažu. Pazyčycie Niawidku, zaplaču kolki choćacie.

— Dziŭnaja reč. Tut u mianie užo niamała było rožnych dziejačoŭ z walejšaŭskaj školy palityčnych nawuk i kožny z ich pieršym słowam wykrykiwaŭ: „Heta-ž u joj idealna možna wymiaści lubuju kasu!“ Wy, jak baču, inšy čalawiek. Baču, što mnie jaje nie ŭkradzić, dyk pazyčaju na karotki čas.

— Dobra, a čamu boty nia źnikajuć?

— Šaŭcu nie zapłačana — tamu. Pomnicie, što šapka ŭkrywaе tolki asobu i jaho ŭłasnyja rečy.

Wyrwaŭ ja Niawidku z ruk wiedzmarowych i papior prosta na slaŭnyja Safjaniki, u TBA. Prylataju, a tam ani żywusieńkaha čalawieka. Atsutnoś usialakaj prysutnaści. Arhanizacyjaŭ šmat, dumaju sabie, a kwatera pustym staić. Storaž taho domu mianie painfarmawaŭ, što redaktar „Kraju“ manicca tut zrabić centrakład na jabłyki, bo dla TBA. za prastorna.

Šukajučy siabroŭ TBA. prybieh ja na Wostrabramskuju. Tut za stołom siadzieŭ Iwan Władimirowič Mamačkin i nlešta pisaŭ. Uwies pakoј byŭ zastaŭleny knihami. Usie jany byli pakryty pyłam na palec hrubini i „zakratawany“ hustoj sietkaj pawučyny. Za plačyma Mamačkina, na fo-

Masowyja aryšty Bielarusau u Miensku.

U prošłym numary „B. Krynicy“ my padali wiestku, uziatuju z wilenskiej „Бел. Газеты“ ab aryštawani u Miensku b. pasła I. Dwarčanina, ciapier majem mahčymaść padać z kamunistyčnej presy nowyja wiestki, datyčajja aryštu celaha radu bielarusau, jakija z Zach. Bielarusi pierajechali u Miensku. I tak aryštawany aproč Dwarčanina: Rak-Michajłoŭski, Haŭrylik, Wałošyn, Miatła i Bursewič. Usich aryštawanych kamunistyčnaja presa nazywa je bandaj kułakoŭ kontrrewolucyjneraŭ i burżuaznych nacyjanalistaŭ, na čale hetaj „bandy“ stajali byccam wyšejuspomnienyja pasły i dziejačy, u liku 6 asob. Čhto aryštawany bolejš, my pakulšto nia wiedajem, ale z toho, što piša kamunistyčnaja presa, widać, što apublikawany prožwiščy tolki „čalowych“ pawadyroŭ, a prožwiščy mienšych fihurau niawiedamy.

Pry ūsim hetym dla nas niezrozumieły takija fakty: 1) Jak mohuć być kułakami, kontrrewolucyjnerami i burżuaznymi nacyjanalistami tyja, jakija hetak silna wystupali tut u nas

prociŭ kułakoŭ i kontrrewolucyjneraŭ i burżuazii, jakija pracawali dla kamunistaŭ, nie škadujučy swajho žyćcia i zdaroŭja i siadzieli ŭ polskich turmach pa niekalki hadoŭ, a taki napr. Wałošyn nawat adkazaŭsia wychodzić z polskaj turmy, kali „miławali“ Taraškiewiča, Rak-Michajłoŭska i Bursewiča i zaŭziata siadzieŭ u polskaj turmie, aŭ pakul jaho nie wymianili Sawiety? 2) Hetich usich ludziej prymali da słabie Sawiety z muzykaj i pramowami, wiedajučy dobra ūsio ich prošlaje, wazili ich paswaich haradoch i prymušali hawaryć pramowy ab polskich turmach, kab potym wykarystaŭšy ich, pasadzić u sawieckuju turmu.

Dyk z usiaho widać, što sprawa tut nie ŭ kułactwie, kontrrewolucyjnaści i burżuazii, a sprawa ŭ tym, što jany, zajechaŭšy ŭ Miensk, pry ūsich swaich sympatyjach da kamunizmu, nia wyrakliša bielaruškaści i za hetaje byli aryštawany.

Tak, ciažka bielarusu i tut i tam! A heta dla našych „radykałaŭ“ nia chaj budzie nawukaj.

1000 Bielarusau u koncentracyjnym łahieri u Barysawie.

Anoŭnymi časami ŭciok z Radawaj Bielarusi z Barysauščyny sielanin F. Lubnoj i raskazwa je, što ŭ koncentracyjnych łahierach u Barysawie siadzić 1000 asob, aryštawanych za prapahandu bielarskaj nacyjanalności. Mnoha sielan za hetkija „prastupki“

wysielenych u hłyb Rasiei, a słabiejšyja na piśmie „zrakajucca“ swaich nacyjanalnych pačućciaŭ i za heta wychodzić na „wolu.“

Jak bačym, bielaruski narod žywie jak nacyja i za henaje žyćcio ūmieje ŭžo ciarpieć.

Ciomnyja chmary na niebaschile.

Na pasiedžaŭni C. K. Kampartyi SSRR, jakoje niadaŭna adbylosia ŭ Maskwie, kamisar zahraŭnych spraŭ Litwinau u wialikaj pramowie ab zahraŭnaj palitycy miž inšym skazaŭ, što palityka Japonii — heta „najciamniejšaja chmara na niebaschile.“ Niamieččyna wiaździe prapahandu wajny narodaŭ i relihijaŭ, a SSRR imkniecca da supakaju, bo wajna pieraškodziła b socyjalistyčnaju budaŭničnaju. Zbliženie Sawietaŭ z Polščaj, heta fakt wialikaj waŭnaści, bo miž hetymi dzia-

ławami mahčymaje cieśna je supracuŭničnaw. Sawiety choć u miru i z Niamieččynaj, ale apošniaja imkniecca da razwału SSRR. Japonija hatowić napad na SSRR. na Dalokim Uščodzie, a dzieła hetaha Sawiety tam ukraplajuć swaje pazycy.

Henaja pramowa Litwinawa najlepš pačwiardža je, što pałažeŭnie SSRR na Dalokim Uščodzie wielmi hroznaje i niebiašpiečnaje na zachadzie — Bielarusi i Ukrainie.

Пачалі спыняць. Санацыйны „Родны Край“ паведамляе, што ўрад спыніў дапамогу на беларускі музей ім. Ів. Луцкевіча. Музей перастараліся.

БЕЛАРУСЫ Ў ЧЭХАСЛАВАЧЫНЕ.

Канцэрт песняў славянскіх народаў. 3-га сьнежня адбыўся ў Празе, у залі „Radis“, канцэрт песняў славянскіх народаў, ладжаны ўкраінскім хорам пад кіраўніцтвам дацэнта П. Шчуроўскай Росіневіч. Канцэрт адбыўся пад пратэктаратам Л. Ежабка, кіраўніка чэхаславацкага хору. У праграму ўключаны дзьве беларускія народныя песні: „Ой, выйшла маці“, гармонізацыя К. Гал-

коўскага і „А ў лузі каліна“, гармонізацыя Т. Уладзімірскага. Спёўняны вельмі ўдала. сярод песняў іншых славянскіх народаў — украінскіх, чэскіх, баўгарскіх ды інш., — беларускія песні выдзяляліся сваёй лірычнай мілагучнасьцю і выклікалі ў слухачоў буру воплескаў. Надта ж усім спадабаліся ў выкананьні беларускія песняў прыёмалі ўдзел і беларусы. Кіраўніцы хору, пані Шчуроўскай-Росіневіч удзячныя беларусы падалі букет кветак, перавязаны бел-чырвона-белаю стужкаю. Хор збіраецца паставіць яшчэ некалькі канцэртаў і развучвае новыя беларускія песні. Пажадаемо ад усей шчырасьці добрае ўдачы!

nie karty Bielarusi, widnielasia šyroka raskinutaja sietka pawučyny. Mamačkina haława prypadała jakraz u centry sietki. Stojaju pierad hetym abrazkom, možna było dahledzieć symboliki kudy bolš, čymśia ŭ wabrazoch našaha malara Drazda. U pawietry chodaliśia miž saboj dwa zapachi: z adnaho boku napiraŭ zapach pleśniaŭ, z druhoha pacučynaje padła, tworačy adpawiednuju, archiŭna-emerytalnuju atmosferu. Miarčwiecki supakoj dapaŭniaŭ celaść i harmoniju ūsiej abstanoŭki.

Razharnuŭ ja pawučynny huščar i apynuŭsia za plačami Mamačkina, jaki kančau staćciu ŭ hazetu „Byłoje Wremia.“ Staćcia kančalasia sławami: „Bielorussy — tieže russkije.“ Mamačkin pračytaŭ napisanuju pracu, stuknuŭ kułakom u stoł i kryknuŭ z abureńniem: „Eto wozmutitielno. Eto biezhobrazije.“ I pačau nowuju staćciu pabielarusku, dzie wostryimi sławami kryŭ aŭtora rasiejaskaj staćci, heta znača samoha siabie.

Nie pašpieŭ ja ŭčytacca ŭ nowyja radki, jak u pakoj niejak bačkom usuŭnuŭsia fokstrottowym chodom lisy panok z maślanymi wočkami.

— Što-ž u ciabie nowaha, Mamačkin? — zapytaŭ.

— Dy ničoha, woś zmahajusia

z maskalami. Prociŭ Bielarusau u swajej presie sabirajucca wystupić. Ale-ž ja im zadam piercul! Što ty na heta, panie patryarch?

— Dahadywajusia, što heta za kumpanija. Ty iznoŭ sam z saboj polemiku wiaździe-ž, kab uziac dwa honorary z dźwioch redakcyjaŭ. Čitraja ptušačka z ciabie. Ech, žwiazauśia ja, byccam nia było adpawiadniejšych ludziej!

— Što lepšaje? kaho lepšaha? My tut najlepšyja. Ty tatarčonak z bielaruška-polskimi prakonańniami, a ja krywičonak z maskoŭska-polskimi. Heta bolš-mienš toje samaje. I mety našy adny. Ciž nam drenna na emerytury. Oho, kab našy pany ūsim bielaruškim dziejačom dali takuju emeryturu, dyk Bielarusau žlikwidawali b adnym zamacham. A ci nam tak drenna — padumaj sam. Inšyja haładujuć, uciakajuć, pa turmach taŭkucca, a my tut spakojna dažywjajem swoj wiek. Jakoha-ž tabie jašče ražna?

— Jakoha ražna? — pieradražniŭ lisy panok. Lohka tabie skazać. A sumleńnie, chalera, a hramadziastwa? Pasłuchaj, što jano haworyć.

— Hramadziastwa? Sumleńnie? Uśio heta jerunda. Dy tut ty dźiadźka nia prytwarajsia jahnlatkam niawinym. Znaj. Niedaloka waspan astaŭ-

Ab čym haworać u Anhlii.

Polskaja presa pada je, što ŭ Londonie raskazwajuć ab hutarcy Hitlera z pradstaŭnikom Francyi, u jakoj Hitler byccam zajawiŭ nastupnaje. U

planach niamieckaj palityki na Uščodzie žjaŭlajecca kolonizacyja Bielarusi i Ukrainy, a aporaj operacyi ŭ hetaj akcyi majuć być Uščodnija Prusy.

U Japonii damahajucca wajny z S.S.R.R.

Z Japonskaj stalicy Tokio nadychodzia wiestki, što wajennyja nastroi ŭ Japonii rastuć z dnia na dzień, jakija damahajucca wajny z SSRR. Adna japonskaja hazeta nadrukawała staćciu min. Araki, jaki publična damahajucca, kab japonskaje wojska zaataka-

wała Bałšawikoŭ, pakul jany jašče nia susim pryhatawalisia da wajny. Wajskowaja partyja damahajeccu, kab nieadkladna zaniać uščodnie — sibirskuju čyhunku i hetkim sposabam adrezać Sawiety ad Čichaha akijanu.

Milukoŭ u supalcy z bałšawikami.

Niadaŭna ŭ Paryży pračytaŭ palityčny referat wiedamy rasiejski palityk P. N. Milukow, u jakim miž inšym skazaŭ: Eŭropa ciapier raździele na dwa abozy, jak była prad wajnoj u 1914 h. Polšča znachodzića ŭ ciazkim pałažeŭni, ścisnuta dwuma niebiašpiečnymi susiedami. Bałšawiki nie prypadkowa damahajucca miru i wyrakliša suświetaŭ rewalucy. Ciapier bałšawiki ŭžo baroniać nia tolki swajho isnawańnia, ale i celaść Rasiei.

Niamieckija kolonizacyjnaja plany na Uščodzie biazspornyja. Mnoha zaležyć ad Polščy, ale jaje rola niawyrasna. Maršaak Piłsudski daŭno dumaŭ ab federacyi z Ukrainaj i Bielarusiaj, dyk i ničoha dziŭnaha, što Hitler trebuje swabody dziejańnia na Uščodzie. A dzieła hetaha, kaža Milukow, i rasiejaskaj emigracyi treba dziejać tak, kab nie pieraškodžać bałšawikom baranić ziamiel daŭniejšaj Rasiei.

Italija staić za azbrajeŭnie Niamieččyny.

Apošnimi časami wielmi zawarušylasia ŭ mižnarodnaj palitycy anhlijskaja dyplomacyja. Min. Sajmon adwiedaŭ Italijaskaha dyktatora Musolinia, ad katoraha ŭ hutarcy ab mižnarodnym razbrajeŭni, chacieŭ dawiedacca adnosinaŭ da hetaj sprawy Italii i dawiedaŭsia, bo Musolini zajawiŭ,

što Niamieččynie treba pazwolić da zbroicca, a tady i jana zhodzića na kontrol zbrajeńniaŭ. Słowam, Italija padtrymliwaje Niamieččynu i starajeca jaje ūsiłić militarna. A tady ŭžo buduć hawaryć ab miru, buduć hatowym da wajny.

Roznyja wiestki.

Z POLŠČY.

Uzrost biezrabocia ŭ Polščy. Biezrobotnych zarejestrawanych na 30.XII. min. h. 354,345 asob. Za tydzień prybyło biezrobotnych 12,337.

Nia płaciać rabotnikom. Sajuz polskich ziemlarskich rabotnikaŭ zrabiŭ cikawaja abličeŭni ŭ sprawie niawypłačawańnia naleŭnaści rabotnikom u dwaroch i falwarkach. Akazwajucca, što mnohija dwary i falwarki winny rabotnikom jašče z 1931 hodu. Za dwa minułyja hady na terytoryi centralnaj i zachodniaj Polščy nia wypłačana je naleŭnaść rabotnikom razam daje sumu 2,753,000 zał.

Poŭnyja špitali dla chworych na rozum. U Polščy dla warjataŭ jość 37 špitalaŭ adumysławowych i 13 addziełaŭ pry špitalach zwyčajnych. Hetaja špitali i addzieły pamiaščajuć ahałam 14,836 chworych. Pamiaščajuć jany kudy bolš, jak im naležycca. Špitalaŭ u Polščy dla chworych na rozum u čatryrazy mienš, jak być ich pawinna.

Z ZAHRAŬNYCY.

Arhanizacyja hitlerauśkaja ŭ Łatwii. Apošnim časam, jak pišuć ha-

zety, wykryli tam wialikuju arhanizacyju hitlerauśkaju. Z hetaj pryčyny nastupiła mnoha aryštaŭ.

Ameryka zbroicca na mory. Urad Zluč. St. Ameryki prajektuje zbudawać 105 wajennych karablaŭ, što budzie kaštawać 743 miliony dalaraŭ. Budowa maje trywać 10 hadoŭ.

Mandžuryja manarchijaj. Hazety padajuć, što ŭ chutkim čaśie Mandžuryja budzie abjaŭlena manarchijaj. Carom budzie ciapierašni prezident.

Kara śmierci na Luebbe. Prysudžany na śmierć von der Luebbe za padpał reichstegu ŭžo pakarany śmierciaj, bo prezident Hindenburg kary hetaj jamu nie darawaŭ. Lekary, jakija razhladali mazgi Luebbe, aha, świerdzili, što jon byŭ zdarowaha rozumu.

Šklanyja kuli. Ludzi zdolny wydumać nia tolki dobryja rečy, ale błaŭhi. Adzin amerykanski inżynier wydumaŭ niadaŭna šklanyja kuli. Asabliwaść ich u tym, što jany razrywajucca ŭ ciele i što koŭnaja dziaŭawa nadta tannym kośtam moža ich wyrablać.

sia ad Ryżawusaha. Hm, a hramadziastwa dyk u nas nijakaha i nia ma. Ja heta odkažu, pasłuchaj tolki: Woś siadziom my tut jak u Boha za piečkaj, dziesiatak hadoŭ pišam inwentar Muzeju i biblioteki, hetu rabotu my razlažyli tak, kab jaje chapiła našym dzieťkam i ŭnućkam, a moža i da dziesiataha pakaleńnia dojdzie. Ci ad nas čto wymahaje sprazwadčy? Nie! Muzej my možam pradać i optam i ŭ rožnicu i ni adzin bałwan nie pacikawicca, što tut robicca. Jašče astałosia z dziesiatak tysiać knižak, žare ich mol, ničto nia čytaje i nawiet nie zapyta je kali biblioteka budzie adčyniena. A nam čaho śpiašacca? Kudy? U biezrobotnyja čiba? Dyk niachaj sabie.

I mol i pawuk, żywiołki Božyja, taksama choć żyć. Taki zakon przyrody i zmahacca z im nia ma patreby. Praŭda, jość u nas hałodnyja wučni i studenty, uciakajuć na wiosku, nia ma čym płacić. Ale ci heta hramadziastwa? Nie. Kab u nas było arhanizawanaje hramadziastwa, dyk my by jaho pačuli adrazu na ŭłasna skury. Wykiŭla b jano nas u 24 hadziny k samoj čortawaj maciery. Jano b takich jak my emerytaŭ pasłaŭ ŭ archiŭ, kab nie zaminała na darozie. Treba przyznać, što jość adzinki, alež heta praŭdziwyja bielarusy, heta zna-

ča: ŭ ich nia ma ni nachalstwa, ni adwahi. Heta trusy i niawolniki. Jany nam ni pačom, bo my ad ich ŭžo niaraz adkaraskiwaliśia i jašče niaraz adkaraskajemśia!

Mamačkin tak pačau nerwawacca i pawyšać hołas, što aŭ barodka kaŭlinaja z trykutnym twaram pačali padskakiwać, jak u sutarzie, a jazyk blytaccia i zaikacca. Łysieŭki patryarch pierabiŭ:

— Dawoli. Čaj budzie patwojemu. Widžu, što biez ciabie mnie było b trudna pracawać dla našaj abiaŭdolenaj, mnohapakutnaj bačkaŭščyny. Baču, što Bielaruś heta my.

I mnohaznačna mirhnau adnym wokam.

Ja nia wytrymaŭ. Chapiŭ štonajbolšuju knihu i šwirhanuŭ jaje na hetu zakachanuju paračku. Padniaŭsia ceły ablok pyłu. Pawuki, pierapuzanyja pačali z parwanych swaich sietak chwacca čto kudy. Patryarch padniaŭ knižku i prašaptaŭ sa stracham:

— Heta duch niaboščyka Iwana tak nas bahasławieć.

Bolš ja nia słučau. „Dobraja reč heta Szapka Niawidka,“ — padumaŭ ja sabie i szparka wybieh na wulicu, kab zrabić niečakany wizyt „Bel. Gazecie.“

K. Hryboŭski.

Аб адным юбілею.

Уся расейская прэса ў Польшчы у адносінах да беларускага народу здаўна заняла ўжо сусім выразную пазыцыю. „Беларусы робяць іррадынт, сьвяткуюць угодкі абвешчання незалежнасці Беларусі, беларусы хочуць аддзяліцца“, ну і іншыя нядвузначныя паклоны ў бок палітычнае паліцыі, чытаем няраз у расейскай прэсе.

З гэтага толькі боку расейская прэса ў Польшчы і зьяўляецца цікаваю для беларусаў і прымушае часам заглянуць на свае „сымпатычныя“ бачыны, каб даведацца, ці не дапусціліся беларусы нейкіх „антыдзяржаўных“ водрухаў, якія маглі-б устрыжваць архітэктурнае і дзяржаўнае расейскае грамадзянства ў Польшчы.

І вось, узяўшы ў рукі № 290 выходзячага ў Вільні „Русское Слово“, мы нічога абцяжачага беларусаў не знаходзім, але маем магчымасць даведацца аб здарэнні, міма каторага прайсці моўчкі таксама не выпадае. Гэтым здарэннем зьяўляецца юбілейны выпуск 1.000 нумару „Нашага Время“.

На бачынах газэты сьвяточны настрой, усё прыбрана, як кажуць, краскам — на ўсім парадная вопратка.

Шмат прывітаньняў ад расейскіх дзеячоў у Польшчы і з заграўніцы.

І вось, прачытаўшы ўсе гэныя найлепшыя пажаданьні ды спыніўшыся на прывітаньні ад рэдакцыі парыскага „Общого Дела“ і ягонага рэдактара Вл. Бурцэва, мы адчуваем вялікую, як немцы кажуць „Schaden freude“.

Да апошніх часоў неяк так лічылася, што ў Варшаве выходзіць эмігранцкая расейская газэта „Молва“, а „Русское Слово“ у Вільні рэпрэзэнтэуе грамадскую думку расейскае меншасці і нічога, як орган меншасці, з эміграцыяй супольнага ня мае.

Але вось у юбілейным нумары за 8.XII с. г. „Русскага Слова“ чытаем: „Самае гарачае мае жаданьне для Вас і Ваших чытачоў гэта тое, каб *Ваша газэта як маё жучэй перастала быць зарубежнай газэтай і каб Вы малі прадаўцаў яе, выдаючы на бацькаўшчыне ў вольнай Расіі*“.

Цікаўнае жаданьне для меншасцівага газэты і яе чытачоў!

Рэдакцыя зьмясціла яго на відным месцы!

Як відаць, дык надта рухомая гэта расейская меншасць у Польшчы (чытай у Заходняй Беларусі), калі пры зьмене кон'юнктуры мае перанесціся разам з рэдакцыяй „Р. С.“ аж у Расею.

А гэтая-ж меншасць, высылае сваіх прадстаўнікоў на кангрэсы нац. меншасцяў і намагаецца ўтрымаць расейшчыну сярод беларусаў, маючы сетку расейцаў папоў і былых паліцэйскіх „ураднікаў“ у Заходняй Беларусі.

Сапраўды — заблутаная справа.

А. Бужанскі.

З Wilni.

Навука рэлігіі ў школах. Віленскі Школы Куратар атрымаў з міністэрства асветы паперу, у якой тлумачыцца, што дзеці ў пачатковых школах павінны вучыцца рэлігіі нават і тады, калі-б не хацелі гэтага бацькі хеных дзяцей. За няспраўніўнае гэтага захаду бацькі будуць каравацца, а дзяцей будуць выдаваць са школы.

Сколі і як гэта ў Wilni насілі. Паводле спісу з 9.XII.1931 г. насілінасць Wilni выкладае гэта. Усё жыхароў 193,337 чалавек (разам з вавольцамі Wilni). Мужчын — 87,327 (45 прац.) жанчын — 106,000 (55 прац.). Католікаў — 125,083 (66,7 прац.), Ізраэлітаў — 55,007 (28,5 прац.) Праваслаўных — 8,926 (4,6 прац.), Палакоў — 127,479 (66 прац.) (разам з воіскам), жыдоў — 54,607 (28 прац.), расейцаў — 7,285, беларусаў — 1,554, літвіноў — 1413.

Зразуміла, рэч, што да гэтага статыстыкі трэба адносіцца крытычна.

Piśmy z wioski.

Polskija zachady kala bielaruskaj moładzi.

(Opsa, Brasłaŭskaha i Šarkaŭščyna, Dziśnienskaha paw.).

Na redakcyjnym stale ў Red. „Biel. Krynicy“ spakalisia dźwie amal adnolkawaha charakteru korespondencyi Adna z Opsy, Brasłaŭskaha paw., apiswajučaja, jak adbywajučaja polskija zachady kala bielaruskaj moładzi praz Stowaz. Młodzieży Wiekaj, a druha — z Šarkaŭščyna, Dziśnienskaha paw., apiswajučaja, jak polskija nacyjanali sty starajučaja apalačyć bielaruskuju moładz praz Stow. Młodzieży Polskiej (S.M.P.).

Stuśna skazaŭ adzin rewolucyjnier: — dajcie mnie moładz na 20 ha doŭ, a tady ja zreblu, što zachachu. Heta wiedajuć i polskija nacyjanali sty-šowinisty; uciachwajuć jany ŭ swaje arhanizacyi bielaruskuju moładz, kab pa niekalkich hadoch zrabic z jaje „rdzennych polaków.“ Ale heta tolki mryi polskich nacvjanat-šowinistaŭ, bo bielaruskaja moładz na polskija ŭplywy adpornaja i polonizacyi nie paddajecca. Ab hetym świadčać tysiačy faktaŭ, ab hetym piśacca i ŭ niżej drukawanych korespondencyjach.

1). Dnia 5 listopada s. h. u w. Piatkuniškach (kala Opsy) polskaje „koła“ SMP. ładziła bielaruskaje pradstaŭleńnie. Heta heta lituškaja i častkowa bielaruskaja. Moładz hetaj wioski dawoli świadmaja i ŭ polskaje „koła“ nie naležyć. Najbolš naležyć da lituškaha T-wa św. Kazimira. Polskuju arhanizacyju S.M.P. zarhanizawaŭ hałoŭny kamandant hetaj arhanizacyi niejki St. Śantyr z miascowaŭ wučycielkaj Hruzdouŭnaj u wioskach Barkuniški, Piaškuniški i ŭ susiednich, uciachwajuć tudy niaświadamuju moładz. Ale na hetym paznalisia nia tolki świadmyja bielarusy i lituŭcy, ale nawat i sami Barkuniški i Piaškuniški artyŭsty. Zrazumieli i ŭsie, kudy pchajuć i što choć rabić bielaruskimi pradstaŭleńniami kiraŭniki polskich „kołaŭ.“ Dyk usie pastanawili ŭ lituškija wioski nia iści stawić bielaruskich pradstaŭleńniaŭ, a bielaruskija pradstaŭleńni ładzić u bielaruskich wioskach. Paznalisia takža ŭsie, što pan Śantyr zakručwaŭ ŭsie ŭ polski bok i ŭsie prociŭ bielarusau i lituŭcaŭ. Panie Śanšyr! U nas palakoŭ niamat, a bielarusau na palakoŭ wy ŭ polskich „kołach“ nie pierarobicie. Nia pojduć tak-ža belarusy ŭ lituškija wioski pierarablać lituŭcaŭ na bielarusau i hetaha dakanać nie mahčyma.

Tutej s. y.

2. U nas ŭ Šarkaŭščynie jość zało-żana „St. Mł. Pol.“ (SMP). Hetu arhanizacyju zakładaŭ i jaje ŭtrymliwaje ksiondz, bo jana nazywajecca Katalickaj akcyjaj. Robic ŭ hetaj arhanizacyi ŭsie papolsku dy ŭsie tak, kab apalačyć katalickuju bielaruskuju moładz. Niepaddajecca naša moładz polonizacyi i wiedaje, što heta arhanizacyja na toje i isnuje, kab zlawić bielaruskuju moładz i jaje pierarabić na palakoŭ, adnak adkryta suproć j-je nia wystupaŭ. A heta tamu, što arhanizacyja SMP. kiruje ksiondz, a z ksiondzom moładz nia choć abrydžacca. Ale treba skazać, što polonizacyjnaja zachady SMP. u nas zusim na prasnyja. Moładz razumniejšaja stojkaja, a durniejšaja pachilajecca, jak suchaja trawa ŭwosień i taksama astaniecca tym, čym jość.

Atut.

Трэба добрых пастыраў.

Асіна-Гарадок, Пастаўскага павету. У нашай праваслаўнай парафіі да гэтага часу няма свайго сьвяшчэніка-беларуса. Колькі іх гэтых пастыраў у нас не перавярнулася, усё было чужыя духам і крывёй нашаму народу.

Цяпер вось маем айца Гаўрылава, каторы і гарэлі здаецца ня п'е і за дзяўчатамі не ганяецца, але таксама маскоўшчыны пільнуецца, як і яго папярэднікі і з пахвай дружна ня жыве. А гэта мусіць дзеля таго, што служыць ён дзеля хлеба. Ён сам гаварыў, што за часоў царскіх быццам быў ней-

кім інжынерам, а цяпер у цяжкія часы зрабіўся пастырам. Што іншае, быць пастырм кароў ці авец, але быць пастырам людзкіх душ, у цяперашнія часы нялёгка; цяпер трэба ідзі і самаахвярнасці.

Дык вось дзеля гэтага мусіць сьвяшчэнік Гаўрылаў і ня можа зжыцца з беларусамі, бо тут трэба прасьвятаць народ у яго роднай мове, а айцец Гаўрылаў стараецца прадусім, каб паравіваць за трэба многа грошай давалі і ў царкоўным жыцці маскоўшчыну нячылі.

Аб усім вышэй сказаным цяпер фактаў не падаю, а як хто запатрабуе, то ў кожнай хвіліне падам.

Л. Б.

Z kraju.

Dapamoha paciarpieŭsym ad nieŭradžaju. Na terytoryi pawietaŭ: wilejskaha, świancianskaha, wilenskaho i dziśnienskaha ŭžo razdajuć dapamohi dla paciarpieŭsym ad nieŭradžaju. U hetych pawietach majuć razdać 2,500 pudoŭ zbožža, 8 tysiać pudoŭ bulby i značny zapas krup. Wiedama, bielarusau abminac buduć, dyk tym bolš treba staracca, kab nia minali.

Zasynajuć ad papiarosy. Užo aŭ niekalki wypadkaŭ zdarylasia apošnim časam u wagonach na čyhunkach Wilenščyny i Horadzienščyny, što padaroznyja zasynajuć ad dymu papiaros, jakija kurać niejki nieszajomyja pa-sažyry, a paśla zasnuŭšych akradajuć Heta takija nieblaśpiečnyja zladziei.

Naša Pošta.

A. P. Jak bačycie, pakrysie drukujem. Niezadouha budziem drukawać i inšyja Wa-šy rukapisy. Padrobnasći ŭ piśmie.

Barŭka L. Dziakujem, drukujem, pišycie časćciej.

Biełanski P. U „Rodny Kraj“ pi-sulku pieraślom, ale pa hrošy tudy pasłanyja Wami žwiartacca nia budziem, kali pryśluć sami, dyk zaličym.

Manie ŭski. Hazetu Wam pasyłajem rehularna.

Kluščanskamu. Atrymali, dziakujem, skarystajem.

Ці Вы ўжо запісаны на Завочны Курс КООПЭРАЦЫІ пры рэд. „САМАПОМАЧЫ“?

Рассыланьне лекцыяў Завочнага Курсу Коопэрацыі ўжо пачалося. На Курсе праходзяць такія прадметы: Навука аб коопэрацыі, Коопэратыўнае права, Арганізацыя і тэхніка прадпрыемства, Таваразнаўства, Коопэратыўнае Кнігаводства і Беларуская мова. — Навучаньне на Курсе бясплатнае. Аплат сабекоштаў (папера, фарба, друк, пошта) на чалавека за цэлы Курс выносіць 20 зл. і ўпісныя 1 зл., разам 21 зл. Пры запісе абавязкава трэба заплаціць 5 зл., рэшта ў рассрочку. Без надаслання грашэй лекцыі нікому не высылаюцца.

Хто аплаціць згары цэлы Курс, той замест 21 зл. плаціць толькі 16 зл.

Вучні плацяць 16 зл. у расрочку. Завочны Курс Коопэрацыі гэта найвыгаднейшая магчымасць дакладнай пазнаць коопэрацыю нікуды ня выяжджаючы, бо лекцыі прысылаюцца поштай кожнаму да хаты. Скарыстаць з гэтае рэдкае аказіі павінен кожны, а асабліва сябры Управаў і Наглядных Радаў.

Грошы на Курс пасылаць найлепш з кожнай пошты праз чэкавае konto П.К.О. № 180.485 (уласьнік інж. Ад. Клімовіч), а ўскія пісьмы ў справах Курсу кіраваць на адрэс:

Рэдакцыя „САМАПОМАЧЫ“

Вільня, Полацкая 4—10.

Čym Bielaruski Adryŭny Kalendar na 1934 h. lepšy ad kalendaroŭ polskich?

1. Bo jon jość bielaruski i dla nas bielarusau najlepš zrazumiely; 2. bo maje jon dwa styli: nowy — katalicki, drukawany łacinkaj, i stary — prawasłaŭny, drukawany hrazdankaj, i 3. što apracawany jon lepš ad kalendaroŭ polskich.

Polskija kalendarы wydajuca ŭ bolšaj kolkaści šablonna, nie žwiartajućy ŭwahi na žmieist, a Bielaruski Adryŭny Kalendar na 1934 h. wydany salidna. — U im jość: pradskazannie žmieny pahody, roznyja karysnyja parady, mnoha pryhožych wieršaŭ, cikaŭych wiestak z hieohrafiij, historyi i inšych halin wiedzy, a tak-ža šmat žartaŭ.

Bielaruski Adryŭny Kalendar na 1934 h. jość niezraŭnana lepšy ad prošlahodnich biel. kalendaroŭ, bo niamat ŭ im pamylak i samo wydańnie (druk, aprawa) daloka lepšaje.

Kaŭtuje kalendar usiaho 60 hr. (z pierasyłkaj — 75 hr.), a kali chto kuplaje bolš 10 ekz., to plaćić pa 50 hr., a kali 100 i bolš ekzemplaraŭ — to nawat pa 45 hr. za ekz.

Dziela hetaha kožny Bielarus pavinien, nie adkladajućy na potym, kuplać zaraz-ža Biel. Adryŭny Kalendar na 1934h., bo paśla moža i niachopić. Chutka i akurata wypaŭniaje zakazy z prawincy na knižki i inš. duki Biel. kniharnia „PAHONIA“ ŭ Wilni, wul Zawalnaja 1, dyk da jaje treba žwiartacca i pa kalendarы.